

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

**ONDERZOEKSKADER ACCREDITATIESELSEL
HOGER ONDERWIJS**

Juli 2020

INHOUD

- 1.1 Inleiding 3**
- 1.2 Doel van het toezicht 4**
- 1.3 Werkwijze 5**
- 1.4 Waarderingskader 6**

Inleiding

Ten behoeve van het toezicht op het accreditatiestelsel stelt de inspectie conform de Wet op het onderwijstoezicht (WOT) een onderzoekskader op. Het eerste kader is door de Inspecteur-generaal van het Onderwijs in september 2014 vastgesteld. Het was een behoorlijk gedetailleerd kader. Sindsdien heeft het accreditatiestelsel zich verder ontwikkeld met o.a. de invoering van de instellingstoets kwaliteitszorg (ITK), de overstap naar een dichotome beoordeling en een versterkte scheiding tussen verantwoorden en verbeteren. Sinds 2019 lopen pilots met instellingsaccreditatie en heeft de minister in de strategische agenda nieuwe voorstellen aangekondigd. De actualisatie van onderhavig kader bestaat voor een belangrijk deel uit het schrappen van gedetailleerde bepalingen en het inbouwen van mogelijkheden tot maatwerk. Zo biedt het nieuwe kader de ruimte om goed aan te sluiten bij de verschillende vormen van interne en externe kwaliteitsbeoordeling die in de loop der jaren zijn ontstaan. Hiermee biedt het kader meer flexibiliteit opdat het ook voor het toezicht op het accreditatiestelsel in de komende periode bruikbaar zal zijn.

Doel van het toezicht

De rol van de inspectie m.b.t. het accreditatiestelsel is gebaseerd op artikel 3, eerste lid, onderdeel b onder 4, van de WOT: *'De inspectie heeft de volgende taak: de bevordering van de ontwikkeling, in het bijzonder van de kwaliteit, van het stelsel van hoger onderwijs, met inbegrip van het stelsel van accreditatie, bedoeld in hoofdstuk 5 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek. Hiertoe onderzoekt de inspectie de ontwikkelingen in het stelsel van het hoger onderwijs.*

Het accreditatiestelsel zelf, het geheel van visitaties en accreditaties, is geregeld in hoofdstuk 5 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) en verder door het accreditatieorgaan, de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) uitgewerkt in beoordelingskaders accreditatiestelsel en onderliggende instrumenten.

Het toezicht op het accreditatiestelsel voor hoger onderwijs heeft tot doel het beoordelen en bevorderen van de kwaliteit van het accreditatiestelsel. Dit toezicht staat daarmee uitdrukkelijk ten dienste van het goed functioneren van het accreditatiestelsel. Daarbij gaat het zowel om de visitaties van opleidingen en instellingen als om de accreditatie van die opleidingen en instellingen op basis van een visitatierapport.

Een goed functionerend accreditatiestelsel draagt bij aan het behoud en de versterking van het maatschappelijk vertrouwen in dit stelsel en daarmee in dat van de kwaliteit van het hoger onderwijs.

Werkwijze

Periodiek, veelal eens per vier jaar, doet de inspectie een breed onderzoek naar het functioneren van het accreditatiestelsel. Hierbij wordt onderstaand waarderingskader met tien standaarden benut. De inspectie beziet bij ieder onderzoek of alle tien de standaarden op dat moment van belang zijn, en of aanvullende onderzoeksvragen toegevoegd dienen te worden. Zij betreft daarbij signalen, het voorgaande onderzoek naar het accreditatiestelsel, politiek bestuurlijke ontwikkelingen en lopend onderzoek van andere organisaties. De inspectie stelt een klankbordgroep in om inzicht te krijgen in de kennis en ervaring van diverse betrokkenen met het accreditatiestelsel. De inspectie roept de klankbordgroep bijeen in verschillende fasen van het onderzoek. In de klankbordgroep participeren de belangrijkste actoren uit het accreditatiestelsel. Dat zijn de NVAO en mogelijk ook organisaties die bezoeken van deskundigen organiseren, medewerkers van ho instellingen, de koepels, studenten en het departement. De inspectie bepaalt zelf, onafhankelijk, haar onderzoeksvraag, aanpak en de interpretatie van de resultaten. Het oordeel op de standaarden is een expertoordeel van de inspectie.

Tussentijds kan de inspectie incidenteel onderzoek doen naar aanleiding van klachten of signalen die mogelijk kunnen leiden tot gevolgen op stelselniveau. Dit conform artikel 12a lid 3 van de WOT. Dit onderzoek kan de inspectie uit eigen beweging starten of op aanwijzing van de Minister.

De bevindingen van elk onderzoek worden beschreven in een rapport. Het definitieve rapport wordt aangeboden aan de minister van OCW en op grond van de WOT openbaar gemaakt. Het rapport wordt behandeld als een themarapport in de zin van de Regeling Inspectie van het onderwijs 2006.

Waarderingskader

De inspectie kent voor de beoordeling van het functioneren van het accreditatiestelsel een waarderingskader met tien standaarden. Bij iedere standaard wordt het stelsel beoordeeld, waarbij in principe de bijdrage van iedere actor binnen het stelsel onderzocht kan worden. Per standaard die in het onderzoek wordt betrokken, worden de bevindingen en overwegingen beschreven en volgt een waardering op basis van een expertoordeel: de standaard voldoet niet, of voldoet ten dele of voldoet. De oordelen op de standaarden vormen de basis voor een kwalitatief omschreven eindoordeel.

Standaard 1: Informatievoorziening

De instelling en de opleidingen worden goed en tijdig geïnformeerd over de visitatie- en accreditatieprocessen van de hen aangaande beoordelingen.

Toelichting

De instelling en de desbetreffende opleiding worden goed geïnformeerd over het visitatie- en accreditatieproces door de NVAO, de evaluatiebureaus en door (staf)medewerkers van de eigen instelling. Voor de betrokkenen is het duidelijk hoe het proces verloopt, wat van hen verwacht wordt, wie welke rol heeft en wat de beoordelingskaders en de normen behorende bij de verschillende (eind)oordelen zijn. De gevolgen van een besluit van de NVAO zijn bekend bij de betrokkenen. Ook andere belanghebbenden kunnen zich een goed oordeel vormen over de inrichting van de visitatie en accreditatie.

Standaard 2: Onafhankelijkheid

De actoren in het accreditatiestelsel zijn onafhankelijk van de te beoordelen instellingen en opleidingen.

Toelichting

De externe betrokkenen bij de visitatie (de peers en hun ondersteuning) en bij de accreditatie (de medewerkers en bestuurders van de NVAO) zijn in samenstelling, werkwijze en oordeelsvorming onafhankelijk van de te beoordelen instellingen en opleidingen. De inrichting van het proces en de uitvoering ervan, waarborgen de onafhankelijkheid.

Standaard 3: Deskundigheid

De actoren in het accreditatiestelsel beschikken over de benodigde deskundigheid.

Toelichting

De visitatiepanels en hun ondersteuning en de medewerkers van de NVAO beschikken over voldoende deskundigheid om hun taak te vervullen. Het gaat onder andere om de volgende deskundigheden: vakinhoudelijke deskundigheid, onderwijskundige en toetsdeskundigheid, werkvelddeskundigheid, deskundigheid op het gebied van kwaliteitszorg. In het visitatiepanel is het studentenperspectief nadrukkelijk aanwezig en is ook het internationale perspectief voldoende geborgd.

Standaard 4: Betrouwbaarheid en validiteit

De inrichting van het visitatie- en accreditatieproces leidt tot betrouwbare en valide beoordelingen.

Toelichting

Bij een visitatie heeft het visitatiepanel en bij de accreditatie heeft de NVAO de benodigde informatie verkregen om de kwaliteit van een opleiding, c.q. de kwaliteitszorg van een instelling, te kunnen beoordelen. Alle relevante betrokkenen, waaronder in elk geval de studenten, docenten, de opleidings- en de examencommissie, het management en het werkveld worden voldoende gehoord ter verificatie van de informatie die de instelling heeft aangeleverd. De oordelen tijdens de visitatie en de besluitvorming door de NVAO sluiten navolgbaar aan bij de beschikbare informatie, het beoordelingskader en de normering.

De visitaties en accreditaties gaan uit van een kwaliteitsbegrip dat in overeenstemming is met de wettelijke voorschriften en overeenkomt met de maatschappelijk verwachtingen.

Standaard 5: Zorgvuldigheid

De visitaties en de accreditatiebesluiten van de NVAO zijn gebaseerd op zorgvuldige processen.

Toelichting

De primaire interne betrokkenen bij instelling en de opleidingen, krijgen voldoende gelegenheid hun visie, onderwijsinrichting en geleverde prestaties toe te lichten. De visitatie vindt plaats conform de standaarden en werkwijze van het accreditatiekader en de met de instelling en opleiding gemaakte afspraken. De zienswijze van de instelling op het conceptrapport en op het advies van het visitatiepanel worden zorgvuldig gewogen en de wijze van verwerking daarvan wordt aan de primair betrokkenen bekendgemaakt.

Het accreditatiebesluit wordt uitgebracht binnen de gestelde termijnen en de instellingen en opleidingen worden over de voortgang voldoende geïnformeerd. Bij afwijking van het oordeel van het visitatiepanel wordt de zienswijze van de instelling of opleiding zorgvuldig gewogen en de wijze van verwerking daarvan wordt aan hen bekendgemaakt.

Standaard 6: Kwaliteitsborging

De kwaliteit van het accreditatiestelsel is door de verschillende verantwoordelijke actoren voldoende geborgd.

Toelichting

De doelen van de visitaties en accreditaties zijn toetsbaar geformuleerd. Door monitoring en periodieke evaluatie wordt nagegaan of de doelen worden bereikt. Er wordt na evaluatie opvolging gegeven aan de voorgestelde verbeteringen. Er vindt toereikende publieke verantwoording plaats over doelen van het accreditatiestelsel, realisatie daarvan en genomen verbetermaatregelen. De taakverdeling t.a.v. de kwaliteitsborging van het accreditatiestelsel tussen de verschillende actoren (NVAO, minister, (vertegenwoordigers van) instellingen, organisaties die de beoordelingen regelen en de inspectie) is helder.

Standaard 7: Stimulerende werking

De visitatie en accreditatie stimuleren instellingen respectievelijk opleidingen tot verbetering van de kwaliteit, de kwaliteitszorg en de kwaliteitscultuur.

Toelichting

De visitaties stimuleren instellingen en opleidingen tot een kwaliteitscultuur en tot continue verbetering van de kwaliteitszorg en van het onderwijs. De door het visitatiepanel geformuleerde voorwaarden en verbeteringen en de in het accreditatiebesluit gestelde voorwaarden dragen bij aan de beoogde kwaliteitsverbetering.

Standaard 8: Transparantie

Het accreditatiestelsel draagt bij aan de bekendheid van de kwaliteit en het profiel van instellingen en opleidingen.

Toelichting

Visitatie en accreditatie leiden tot goed vindbare rapporten en besluiten waarin heldere informatie over de kwaliteit van de opleiding of instelling wordt gegeven. Instellingen en opleidingen geven transparante informatie over de wijze waarop zij met de voorwaarden en/of aanbevelingen voortkomend uit de visitatie of accreditatie zijn omgegaan.

Voor belangstellenden is voldoende duidelijk welk onderwijsaanbod onder de reikwijdte van het accreditatiebesluit valt.

Standaard 9: Ervaren accreditatielasten

De visitatie en accreditatieprocessen zijn zodanig ingericht dat instellingen en opleidingen zomin mogelijk onnodige lasten ervaren.

Toelichting

De verantwoording over de kwaliteit van het onderwijs en de wijze waarop de instelling of opleiding die kwaliteit borgt vraagt inspanning van direct betrokkenen. Het accreditatiestelsel richt zich op een goede balans tussen verantwoorden en verbeteren. Daarbij geeft het ruimte aan de diversiteit van de inrichting van het onderwijs en organisatie. Zo kunnen de betrokkenen binnen de instelling meer eigenaarschap ervaren en kunnen overmatig bureaucratistische lasten in visitatie en accreditatie worden vermeden.

Standaard 10: Dekking

Al het onderwijs dat onder de accreditatie valt, wordt beoordeeld.

Toelichting

Al het onderwijs, dus alle opleidingsvarianten (voltijd, deeltijd, duaal) en alle verschillende vestigingsplaatsen, opleidingsroutes (o.a. honours, Engelstalig onderwijs, individuele en flexibele routes), en vormen van onderwijs (digitaal onderwijs, internationale stages of modules) worden beoordeeld tijdens de visitatie en opgenomen in het accreditatiebesluit.